

2026-10-14

§ 54 2026.122 VON

Svar på motion gällande bättre arbetsmiljö och stärkt kvalitet i vård och omsorg - Anton César (S), Sanna Dabolins (V), Heidi Hankanen Ängberg (C) och Mats Eriksson (MP)**Ärendebeskrivning**

Anton César (S), Sanna Dabolins (V), Heidi Hankanen Ängberg (C) och Mats Eriksson (MP) har till kommunfullmäktige den 6 maj 2026, § 95 KF lämnat in en motion om bättre arbetsmiljö och stärkt kvalitet i vård och omsorg.

Motionärerna föreslår följande:

- att ge vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att utreda och återkomma med förslag på ett tidsbegränsat försök med arbetstidsförkortning i en brukarnära verksamhet inom äldreomsorgen, med inriktningen 80 procent av heltid med bibehållen lön, samt hur effekterna ska följas upp.
- att ge vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att tillsammans med personal och fackliga organisationer ta fram bemannings- och schemariktlinjer för hållbara scheman, rimlig återhämtning och stärkt bemanning där behoven är störst.
- att ge vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att verka för en mer tillitsbaserad styrning i verksamheten i syfte att skapa en hållbar arbetsmiljö som gynnar såväl vårdpersonal som brukare.

Kommunfullmäktige beslutade den 6 maj 2026, § 95 KF att lämna motionen till kommunstyrelsen för beredning. Motionen har därefter den 21 maj 2026 skickats till vård- och omsorgsnämnden för beredning.

Beredning

Vård- och omsorgsförvaltningen har i skrivelse den 5 oktober 2026 lämnat följande yttrande:

Förvaltningen har undersökt möjligheter och erfarenheter för införande av arbetstidsförkortning i enlighet med motionärernas förslag genom omvärldsbevakning, dels med kommuner i Göteborgsregionen, dels i dialog med bemannings- och HR-nätverk. Förvaltningen har inte identifierat några kommuner som tillämpar arbetstidsförkortning inom omsorgsverksamheter för hela arbetsgrupper, vilket gör det svårt att dra lärdom från andra kommuner.

Utöver detta har kontakt tagits med Sveriges kommuner och regioner (SKR) som uppmanar kommuner att inte teckna lokala avtal om arbetstidsförkortningar eftersom det är en viktig fråga i kommande års avtalsförhandlingar. SKR:s förhandlingsdelegation har tillsatt en utredning vars uppdrag är att analysera effekter av förändringar avseende arbetstidens längd. Utredningen ska vara klar den 1 november 2026.

2026-10-14

Vidare har förvaltningen utrett ett införande av arbetstidsförkortning enligt motionärernas förslag utifrån tänkbara effekter för verksamhet och medarbetare. De positiva effekter som har identifierats för medarbetare och verksamhet är bättre förutsättningar för medarbetares återhämtning, vilket i sin tur kan bidra till en förbättrad arbetsmiljö, ökad arbetsglädje och bättre möjligheter att rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Ett införande av arbetstidsförkortning innebär att verksamheterna behöver rekrytera flera medarbetare i syfte att kunna upprätthålla nuvarande nivå av brukarnära insatser. Om verksamheterna inte lyckas rekrytera det antal medarbetare som krävs för att kompensera för den minskade brukarnära arbetstiden finns en risk för att arbetsbelastningen för befintliga medarbetare ökar. Det kan medföra negativa konsekvenser för arbetsmiljö, men även ett ökat behov av övertidsarbete. Ett införande av arbetstidsförkortning enbart inom äldreomsorgen kan leda till ökad konkurrens om arbetskraft inom förvaltningens LSS-verksamheter, då kortare arbetstid med bibehållen lön kan göra äldreomsorgen mer attraktiv som arbetsplats.

Förvaltningen har även undersökt kostnaderna för ett införande av arbetstidsförkortning enligt motionärernas förslag. En arbetsgrupp med 30 årsarbetare som omfattas av en arbetstidsförkortning om 20 procent med bibehållen lön bedöms, för att upprätthålla nuvarande nivå av brukarnära insatser, behöva utökas med cirka 6 årsarbetare. Detta motsvarar en årlig merkostnad på cirka fyra miljoner kronor.

Om arbetstidsförkortningen skulle omfatta samtliga medarbetare inom förvaltningens äldreomsorg som arbetar oregelbunden arbetstid, motsvarande cirka 526 medarbetare utifrån bemanningen i augusti 2026, beräknas den årliga merkostnaden uppgå till cirka 70 miljoner kronor. Om arbetstidsförkortningen även skulle omfatta förvaltningens LSS-verksamheter, motsvarande cirka 339 årsarbetare, beräknas den årliga merkostnaden uppgå till cirka 49 miljoner kronor. Den totala merkostnad för förvaltningens omsorgsverksamheter beräknas därmed uppgå till cirka 119 miljoner kronor. Beräkningen utgår från att nuvarande bemanningsnivå och omfattning av brukarnära insatser ska upprätthållas. Beloppet är uppskattat och inkluderar lönekostnader samt personalomkostnader.

Förvaltningen har inte identifierat några studier som visar vilken påverkan en arbetstidsförkortning av detta slag har på sjukfrånvaron. Eventuella positiva effekter på frisknärvaro, arbetsmiljö och personalomsättning är därför svåra att bedöma och har inte beaktats i kostnadsberäkningen.

Vad gäller uppdraget att ta fram bemannings- och schemariktlinjer har förvaltningen en bemanningshandbok som uppdaterades i september 2026. Handboken är utformad med utgångspunkt i SKR:s riktlinjer för hållbar schemaplanering och beskriver förvaltningens gemensamma arbetssätt för bemanning och schemaläggning. Förvaltningen arbetar aktivt med att implementera bemanningshandboken och tydliggöra dess arbetssätt i verksamheterna.

Utgångspunkten för bemanningshandboken är att skapa balans mellan brukarnas behov, verksamhetens ekonomi och medarbetarnas arbetsmiljö. Målsättningen är att säkerställa god kvalitet för brukarna, en ekonomi i balans och hållbara arbetsförutsättningar för

2026-10-14

medarbetarna. Handboken beskriver hur verksamheten ska planeras utifrån dessa perspektiv och gäller för verksamheter som bedrivs under dag, natt, jour och helg. Den tydliggör den gemensamma bemanningsprocessen, tillhörande anvisningar och ansvarsfördelningen mellan de olika roller som berörs av bemanningsprocessen.

Bestämmelserna om minst elva timmars dygnsvila har förbättrat förutsättningarna för återhämtning mellan arbetspassen. Samtidigt har flexibiliteten i schemaplaneringen minskat. Medarbetare kan exempelvis inte längre arbeta ett kvällspass följt av ett tidigt morgonpass om tiden för dygnsvila understiger elva timmar.

Ett arbete har också påbörjats med att införa schemaplanering med längre framförhållning genom så kallade förändringsbara basscheman. Det syftar till att ge medarbetarna bättre framförhållning och ökade möjligheter att planera sin fritid. Samtidigt minskar administrationen och bättre förutsättningar skapas för kontinuitet, rätt kompetens och mer tid för brukarnära arbete.

Förvaltningen arbetar med att förbättra möjligheterna till återhämtning under arbetspassen. Inom hemtjänsten provas olika arbetssätt där arbetsgrupperna gemensamt planerar brukarinsatser och arbetsscheman. I planeringen beaktas såväl verksamhetens bemanningsbehov som kontinuiteten för brukarna.

Uppföljning och förbättring av verksamhetens bemanning och schemaplanering bedrivs systematiskt i uppföljningsmöten på enhets- och avdelningsnivå, men även på förvaltningsnivå.

För att verka för en mer tillitsbaserad styrning i verksamheten pågår det flera parallella initiativ som syftar till att stärka både chefers och medarbetares ansvar och mandat, samt framtagande av arbetssätt och metoder för ökad inkludering och involvering i processer och beslut.

Förvaltningen bedömer mot denna bakgrund att motionen bör avstyrkas.

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordföranden föreslår att ärendet återremitteras till vård- och omsorgsförvaltningen för vidare beredning och att förvaltningen förtydligar följande:

- Nämndens uppdrag till förvaltningen angående möjligheten att införa arbetstidsmodellen 80/20 inom nämndens brukarnära verksamheter, § 26/2026 VON.
- Uppdraget att utveckla delaktigheten i personalgruppernas planering av insatser till brukare.
- Arbetsgruppers delaktighet i framtagandet av bemanningshandboken.

Ordföranden frågar om ärendet ska återremitteras eller avgöras idag och finner att arbetsutskottet enas om att ärendet ska återremitteras för vidare beredning.

2026-10-14

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

Ärendet återremitteras till förvaltningen för vidare beredning med förtydligande av:

- Nämndens uppdrag till förvaltningen angående möjligheten att införa arbetstidsmodellen 80/20 inom nämndens brukarnära verksamheter, § 26/2026 VON.
- Uppdraget att utveckla delaktigheten i personalgruppernas planering av insatser till brukare.
- Arbetsgruppers delaktighet i framtagandet av bemanningshandboken.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Yttrande över motion gällande bättre arbetsmiljö och stärkt kvalitet i vård och omsorg
- Expediering §95/2026 KF - Motion gällande bättre arbetsmiljö och stärkt kvalitet i vård och omsorg - Anton César (S) med flera
- Motion gällande bättre arbetsmiljö och stärkt kvalitet i vård och omsorg - Anton César (S) med flera